

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Pošta hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Izjava.

Naprednemu učiteljstvu nenaklonjeni listi in osebe poudarjajo s prozornim namenom vedno glasneje, da je dnevnik »Dan«, ki se tiska v »Učiteljski tiskarni«, glasilo slovenskega naprednega učiteljstva.

Da se občinstva še v prihodnje po nepotrebnem ne bega s takimi izmišljenimi trditvami, je primorano podpisano vodstvo učiteljske Zaveze izjavljati, da nima Zaveza kot avstrijska jugoslovanska učiteljska organizacija z dnevnikom »Dan« prav nobenega stika.

Zavezini listi so samo: šolsko - politični časopis »Učiteljski Tovarish«, pedagoška revija »Popotnik« in mladinski list »Zvonček«.

Vodstvo Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
V. Rus.

Šolski in učni red ter učiteljeva pravica do kaznovanja.

Graška »Tagespost« poroča v svoji 24. letošnji številki sledeče:

Kasacijski dvor je izrekel pod predstvom predsednika dr. pl. Rubra zaradi ničnostne pritožbe generalne prokurature za varstvo zakona, razsodbo, ki je enako važna za učne osebe in starše šolskih otrok.

Deželno kot prizivno sodišče v Pragi je potrdilo razsodbo nekega okrajnega sodišča, s katero je bil obsojen ljudskošolski učitelj zaradi dejanstvenega razžaljenja učenca tretjega ljudskošolskega razreda, na globo 10 K. Učitelj je imel med dopoldanskim odmorom ravno nadzorstvo na hodnikih ter sreča tri učence, ki so se zakasnili ter hiteli v telovadnico. Pri enem dečku je zapazil učitelj, da ima v roki več ključev. Ko ga vpraša, kakšni ključji so to, mu odvrne fant: »To so ključji raznih vrat. Če ne verjamete, greste vprašati lahko k nam domov.« — Zaradi tega predrznega odgovora udari učitelj fanta s plosko roko po licu ter ga potisne v svoj razred. Kazenska razsodba napram učitelju je uveljavila, da tvori podlago animus injurandi in ne animus corrigendi, ker si je moral biti učitelj svest, da poniža s svojim ravnanjem šolarja in njegove starše v očeh součencev; poslužil se je nedovoljenih sredstev, četudi so mu stala na razpolago disciplinarna sredstva, zakaj telesna kazen je v šolah izrečno prepovedana. Na podlagi predloga generalnega prokuratorja dr. Högla je spoznal kasacijski dvor v nejavni seji, da je razsodba deželnega kot prizivnega sodišča v Pragi **prestopila zakon**; zato se ta razsodba **razveljavlja**, in obtoženec je bil **oproščen**. Utemeljuje se to sledeče: Staršem kakor tudi vzgojevalcem in učiteljem je priznana napram njihovim otrokom, gojencem in učencem nekaka oblast v vzgojne svrhe. Veljavni kazenski zakon stoji na stališču, da bi nasprotovalo vsem principom uspešne vzgoje, če bi se smatralo vsak prestopok te vzgojne oblasti že za tak, da bi se ga zasledovalo kazensko - sodnijsko ter dovoljevalo pravico tožbe učencu ali gojencu napram vzgojevalcu. Drugače je šele, če se je prestopilo vzgojno pravico na način, ki dovoljuje javnemu tožitelju, da nastopi s tožbo, če pridejo torej v poštev oni javni interesi, za katerih varstvo so poklicani državni pravniki. Pri malih prestopkih je iskati po obstoječem kazenskem zakonu odpomoči potom disciplinarnega po-

stopanja. V šolskem in učnem redu postavljena prepoved telesne kazni že s tem, da je tu odredba, ni mogla provzročiti nikake izpremembe v kazenskem zakonu. Če se ne ravna po tej odredbi, se pregreši učitelj proti svojim stanovskim dolžnostim ter je v slučaju kriv disciplinarnega prestopka, ki upravičuje učenčeve starše do pritožbe pri predstavljeni službeni gospodski učiteljevi. Za kazenskega sodnika pa je merodajna v prvi vrsti določba kazenskega zakona; po tem pa je kaznjiva telesna kazen otroka od strani učitelja le tedaj, če je dobil kaznovanec na telesu poškodbe, kar se tu ni zgodilo.

Nemško narodno delo in Slovani.

Krepko in dosledno hiti nemški nacionalizem za svojimi smotri. Za nas je velikega pomena, da spoznavamo to delo in te smotre, zato hočemo v naslednjem rekapitulirati izvajanja, ki jih je minole dni obelodanil eden voditeljev nemškega narodnega gibanja — dr. Mihael Hainisch.

Kdor političke dogodke površno pregleduje — piše dr. Hainisch — ta bi utegnil misliti, da se v Avstriji nič ne premeni. Že leta je italijansko vseučiliško vprašanje na dnevnem redu, pa se nič ne približa rešitvi. Ravnotako je s češko-nemško spravo, ki naj konča boj med največjima in za monarhijo najvažnejšima narodoma. Kdor pa bliže pogleda, ta zapazi, da postaja možnost sprave vse bolj verjetna. Sprava se da v par trenutkih doseči, če bi se vlada z vso silo za to zavzela. Gotovo je, da je volja za spravo postala na obeh straneh velika. Ne, ker sta se morda naroda drug drugemu približala ali se naveličala boja, ampak ker sta spoznala, da potom političkih bojov ni več mogoče doseči velikih narodnih uspehov. Časi nemške nadvlade so ravno tako minoli kakor časi železnega obroča in čuječnost na obeh straneh utesnuje možnost, da bi uprava protežirala en narod na stroške drugega naroda. V takih razmerah mora priti do uredbe jezikovnega vprašanja, če že ne v najbližjem času, pa čez nekaj let. Sprava seveda ne časa rivalitete med narodi. Samo orožje bi postalo drugo, boj bi pa trajal naprej. Uspeh doseže tisti narod, ki bo bolj številen in bolj vrl. Zakaj noben zakon na svetu ne more zagotoviti obstanka narodu, ki ne napreduje ali ki celo zaostaja. Tudi za narode velja izrek: Le ta je vreden življenja in svobode, kdor si mora to vsak dan vnovič priboriti.

Če pritrerjamo, kar je odločilno za prihodnost, vrlin narodov, potem se za Nemce nič dobrega ne kaže. Avstrijski Nemci so bili od nekdaj ponosni, da so najbolj kultiviran narod v državi. V toliko je to morda še danes resnično, da je procentualno pri Nemcih več takih ljudi, ki so deležni visokošolske izobrazbe, kakor pri drugih narodih. Če se pa primerja izobrazba širokih slojev, potem se ta podoba takoj izpremeni.

Priznati je treba, da Nemci niso več na prvem mestu. Ne Nemci, ampak Čehi imajo najmanj analfabetov. Še slabši se izkaže račun, če vzamemo izobrazbo rekrutov za podlago spoznanju ljudske omike. Nemci imajo dosti več enorazrednic kakor Čehi in dosti več otrok, ki ne obiskujejo poleti šole. Še slabše je razmerje med Nemci in med Čehi, če pogledamo na meščansko šolstvo. Že pred tremi leti se je pokazalo, da imajo Čehi še enkrat toliko meščanskih šolskih razredov, kakor številno enako močni Nemci Gornje in Dolejše Avstrije in vseh alpskih dežel, vstevši Dunaj. Od tedaj se je še marsikaj preme-

nilo na korist Čehov, tako da jih ni več mogoče dohiteti. Nič boljše ni za Nemce glede strokovnih šol in celo ne glede svobodnega prosvetnega dela, za katero donajajo češke občine vse drugačne žrtve kakor nemške občine. Nemci ne pojmujejo pomena ljudske prosvete tako dobro kakor njihovi slovanski sosedeje.

Še slabši kakor glede izobraževalnega dela pa je položaj Nemcev glede naraščanja po številu. Število porodov pada pri Nemcih hitreje kakor pri drugih narodih, povrh pa umrje jako mnogo otrok. To pa ni kaka plemenska lastnost, nego posledica socialnih razmer, ki jih je ustvaril razvoj velikih mest ter industrije. V tem oziru so Nemci celo na slabšem kakor Francozi. Nemci žive sredi med narodih, ki so v razvoju še za njimi in ki nimajo še toliko velikomestnega prebivalstva ter niso tako industrializovani in komercializovani, pač pa imajo močnejšo kmetiško podlago.

Ta položaj nemštva je napotil večji krog moških in žen, da so ustanovili na Dunaju društvo »Deutschösterreichische Beratungsstelle für Volkswohlart«. To društvo se bo v prvi vrsti bavilo s socialno higieno: varstvo nosečih, skrb za dojenčke, šolska higiena, stanovanjska skrb, omejevanje alkoholizma, skrb za mladino in za zdravstvo na kmetih. To društvo postane nov člen v verigi nemških nacionalnih in obrambnih društev. To društvo bo delalo predvsem propagando za napravo vsega, kar treba za delo na označenem polju, dajalo bo nasvete in navodila in pripravilo tla, da zrastejo po vseh nemških pokrajinah organizacije, ki bodo služile nemški ljudski blaginji.

Ta nova akcija Nemcev za povzdigo njihove narodnosti je zbudila pozornost tudi pri nenemških narodih. Tržaški Italijani se že pripravljajo, da posnemajo ta zgled. Kdor res pozna sloven. razmere, ta ve, kako krvavo potrebni smo takega dela tudi mi. Slovensko ženstvo, ki je že toliko storilo za Ciril Metodovo družbo in pokazalo svoje izredne talente za narodno delo, bi lahko na tem polju v družbi z moškimi razvilo blagoslovljeno delo, ki bi bilo za slovenstvo največjega pomena.

Tudi slovensko napredno učitelstvo ima tu mnogo hvaležnega in koristnega dela. »Mozeg naroda« naj bo svojemu ljudstvu opora in gonilna sila na vsakem polju prosvetnega, gospodarskega, političkega in socialnega razvoja in napredovanja!

Toda temu »mozgu naroda« je treba hrane, da sam prej ne usahne, preden ni dokončal svoje naloge!

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju

naznanja, da ima načelstvene seje **vsako prvo sredo v mesecu**, le v nujnih slučajih se skliče izredna seja, na kar se naj blagovolijo prosilci ozirati.

AL. HREŠČAK:

V bistrenje pojmov.

I.

Pod gornjim naslovom sem naslovil na tovariša Rakovščka prošnjo, naj da svojemu enostavnemu političnemu programu »Učitelj mora biti naroden!« idejno vsebino.

Tovariš Rakovšček se je odzval tej prošnji, toda — in to moram konstatirati — ton, s katerim je spremil svoj program ne kaže, da bi bil to storil z veseljem. Nasprotno: zdi se, kot da bi bil mnenja, da

zaslužim za svoje »predrzn« vprašanje zaušnice.*

Pa bodi temu tako ali tako: tovariš R. se je odzval, in od tega trenutka je tov. R. postanska stvar, a program je glavna reč.

Pozitivno vem, da je s tem dejstvom zadeva rešena za mnogo tovarišev: svetu smo pokazali, da imamo program in — mirna Bosna.

Zame pa, čigar element je — kakor so me prepričali — »podiranje«, pa je s tem dejstvom vprašanje šele začeto.

Na vse tovariše, ki so dobre volje, obračam pa prošnjo, da naj bodo pri presojanju mojih vrstic toliko ljubeznivi in naj ne izprašujejo po moralnih kvalitetah kure ali celo petelina, kadar presoajo jajce (da govorim s Cankarjem.)

Sedaj pa k »našemu« programu! Ta nam najprej pove, da pojde rešitev socialnega vprašanja preko nas (namreč preko učiteljev, slovenskih socialnih demokratov in preko celokupnega slovenskega naroda).

Brez vsega drugega, vzemimo za sedaj to gorostasno trditev le v znanje in idimo dalje!

»Mi slovenski učitelji preferiramo rešitev narodnih in gospodarskih vprašanj!«

»Naš« program pozna torej narodna in gospodarska vprašanja. Vzemo, da je to pravilno! Katero politično devizo bi zahteval z logično konsekvenco tak program? Menda vendarle naslednjo: Slovenski učitelj bodi naroden in gospodarski.«

To bi bila torej prva nedoslednost »našega« programa.

Dovolim si pa nadalje to - le vprašanje: Ali tov. R. ne ve, da so »narodna in gospodarska vprašanja le del socialnega vprašanja, katerega rešitev pa pojde — po njegovem zatrdilu — preko nas?

Ker so torej »narodna in gospodarska« vprašanja le del socialnega vprašanja, kako pride do tega, da postavi v »naš program« zahtevo, pri kateri nimamo mi ničesar govoriti?

Najenostavnejša logika bi zahtevala to-le konkluzijo: Ker pojde rešitev socialnega vprašanja preko nas, potem je vsak naš političen in tudi kulturni program le humbug. — V tak paradoksen sklep pride človeka nepoznanje najelementarnejših pojmov politike.

Pa pojdemo dalje! »Mi hočemo«, pravi »naš« program, »da naš narod živi in da se njegova narodna individualnost utrdi!«

Ta »mi hočemo, da naš narod živi,« mi je z ozirom na trditev, da mi ne bomo reševali socialnega vprašanja, naravnost uganka.

Pa narodna individualnost?! Od česa pa je ta odvisna? Od fizične in psihične kvalitete. Fizična kvaliteta naroda je produkt njegovega izvora, prehrane, sploh vseh materialnih življenjskih pogojev. Psihična kvaliteta? Ta pa je produkt vseh — narodno psiho ustvarjajočih — posameznih duševnih individualitet, ki dajo zaradi medsebojnega vplivanja narodu njegov psihičen karakteristikon.

Kratko povedano: narodna individualnost je produkt socialnega življenja. Socialno življenje pa tvori ravno substrat socialnega vprašanja.

Opravičeno torej lahko vprašam: Kako naj utrjujemo narodno individualnost, ki je produkt socialnih razmer, če pa pojde rešitev socialnega vprašanja preko nas?

Toda pogumno dalje! »Ko bo naš narodni obstoj zasiguran, pridejo na vrsto

* Tega iz članka tovariša Rakovščka pač ne moremo razvideti. Pisan je povsem mirno in stvarno. U r e d n.

druga vprašanja, ki so v tesni zvezi z narodno blaginjo.

Zopet nova zagonetka, pravzaprav več zagonetek skupaj.

Kaj pa to tedaj, ko še ni zasiguran naš narodni obstoj? Ali do tistega časa ne pridejo na vrsto vprašanja narodne blaginje?

Ampak, za božjo voljo! Kako hočeš ti skrivnostni program zasigurati narodni obstoj, če se ti pa čisto nič ne mudi z vprašanji narodne blaginje? Ali ne veš, da tvori ravno narodna blaginja garancijo narodnemu obstoju? Narodna blaginja ima pa za predpogoj zadovoljivo kulturno in gospodarsko stanje naroda. Kulturno in gospodarsko stanje naroda je zopet produkt socialnih razmer. Narodno blaginjo — civilizacijo — ustvarja le ona politika, ki pozna tendence socialnega razvoja in potrebe družbe.

Vplivati torej na sigurnost narodnega obstoja, kakor nam veleva »naš« program, obenem pa se ne brigati za socialno vprašanje, je nonsens.

Dalje! »Naš« program nam narekujejo razmere, v katerih živimo!

Saj to so vendar socialne razmere.

»Oprti sami nase, se moramo boriti na vseh frontah za narodne in gospodarske zahteve, ki njih rešitev omogoča naš narodni obstanek.« Zopet »narodne in gospodarske« zahteve. Ta sistematična koordinacija teh pojmov mi služi v dokaz, da ima »naš« program jako nejasne pojme o narodnosti. Njegov pojem »naroden« je absolutno preozek. Narodno vprašanje in solvira gospodarsko vprašanje.

Pa glej kurioznost! Tudi v svojem pojmovanju ne ostaja »naš« program dosleden.

»Rešitev narodnih in gospodarskih zahtev omogoča naš narodni obstanek.« Kako to? Samo narodni obstanek? Zakaj pa ne tudi gospodarski obstanek? »Naroden« in »gospodarski« sta »našemu« programu enakovredna pojma. Kako more biti vsota dveh enakovrednih sumandov zopet le en sumand? Eden in eden je vendar dva in ne eden. Človeku se zdi nemogoče, da je mogoč pogrešek pri tako primitivni računski operaciji in želi rajši verjeti, da se je povspel »naš« program do pravičnejšega pojmovanja ravno v tem slučaju. Toda boljše je sovražnik »dobrega«; ta sovražnost pa je vzrok neskončni zmedenosti tega programa.

Pa še nekaj! Trditve, »ko bo naš narodni obstoj zasiguran, pridejo na vrsto druga vprašanja« in pa tri vrste nižje druga trditve, »boriti se moramo na vseh frontah za narodne in gospodarske zahteve, ki njih rešitev omogoča naš narodni obstanek«, obsegata to-le priznanje: rešitev narodnih in gospodarskih zahtev je predpogoj našemu narodnemu obstanku; potem šele pridejo na vrsto druga vprašanja.

Prosim, katera? Naštej mi jih, ti »naš« program, in nihče ti ne bo mogel odrekati genialnosti.

Vzemimo slučaj, da je danes naš narodni obstoj zasiguran. Ali bi sedaj lahko izpustili iz programa »narodne in gospodarske zahteve«?

V smislu »našega« programa že, ker te točke so programatične le toliko časa, dokler ni zasiguran naš narodni obstoj. Potemtakem nimajo n. pr. Angleži, Nemci, Francozi in sploh vsi zasigurani narodi (mislim, da razumem prav, če naštevam te narode v smislu »našega« programa kot zasigurane) v svojem programu »narodnih in gospodarskih« zahtev. Kdo se bo upal to trditvi? O da! »Naš« program trdi to v svoji neprekosljivi logiki.

Rekel sem prej: vzemimo slučaj, da je danes naš narodni obstoj zasiguran etc. Ali je pa mogoče, da bo naš narodni obstoj kdaj zasiguran? Ne — ne! Tudi ta premisa iz »našega« programa je povsem napačna. Naš narodni obstoj ne bo nikdar zasiguran. Vem, da se bo zdelo ta trditev marsikomu paradokсна, toda niti črkice ne morem izpustiti od nje. Sociološki aksiom je, da je posledica skupnega bivanja različnih družabnih tvorb neizogiben socialni boj. Ta boj neha za premagano socialno skupino v tistem trenutku, ko je popolnoma uničena. Zmagovalna skupina ostane pa še dalje v stiku s sosednimi skupinami, zato se socialni boj začneja za njo še z večjo srditostjo.

Zgodovina nam kaže narode — revne in močnejše, barbarske in kulturne, toda kaže nam jih v vednem socialnem boju. V vsej vesoljni zgodovini ne vem za trenutek, v katerem bi stala kaka socialna tvorba izven boja.

Grandiozen rimski imperij ni imel od svojih skromnih početkov pa do razpada niti enega veka, ki bi se mogel nazloviti: »doba zasiguranega obstoja«. Življenje narodov (kakor posameznika) je boj, in dokler traja boj, ne more biti govora o sigurnosti.

Iz te sociološke ekskurzije izhaja z logično doslednostjo, da tudi obstanek slovenskega naroda ne bo nikdar zasiguran. Če je pa temu tako, potem tudi ne pridejo

na vrsto nikdar »druga« vprašanja. Ne — ne! Saj so tudi samo fiksija »našega« programa. Do tu bi jaz imenoval »našega« programa prvi ali splošni del. Pričujoča analiza me opravičuje do naslednjih trditve:

1. »Naš« program ne pozna vsebine socialnega vprašanja.

2. Pojem »naroden« mu je preozek, zato

3. spravlja pojma »naroden« in »gospodarski« v koordinacijo.

4. Ne glede na to, da so skoraj vse premise napačne, je tudi konkluzija sama kot formalen postopek nelogična.

Program pa, ki šepa na tolikih materialnih in formalnih napakah, ne more biti program, ampak le absurdnost.

Ugovarjamo — mi mladi!

Oglaš se cela vrsta poklicanih in nepoklicanih »odvetnikov«, oglašim se tudi jaz. Štejte me med prve ali druge, vseeno, ali — »greh bi bil, ako bi k vsemu molčali« (»Učit. Tovariš« 6. II. 14.) Nisem član nobenega — veteranskega društva, tedaj tudi »veteran« nisem, ne z »ranami«, ne brez njih: a član sem naše Zaveze, in kakor takemu dovolite mi (kakor dosedaj vedno) svobodo besede v Zvezinem glasilu, v »Učit. Tovarišu«. Vse svoje trditve bom tudi podpisal, kar ni ravno čednost »veteranov«, in zanje ugovarjal iz oči v oči.

Od moškega nastopa Sežanskega učiteljskega društva sem je ogenj v strehi. Začetkoma navdušeno ploskanje, odobravanje, potem malodušnost, pojav naše hlapčevske nravi, nervoznost, obupovanje in končno — veličastna fanfara k retiradi. Zatrabil jo je »veteran z ranami«; Bog mu greh odpusti! Njemu so v prvi vrsti posvečene te vrstice. Ne rečem pa, da se ne upam povedati tudi drugim »veteranom«, kar njih tiče, o priliki. Ugovarjam pa v imenu »mladih«, onih »mladih«, ki vidijo rešitev le v krstu dela, ki hočejo, da bi beseda »organizacija« — meso postala. Ugovarjam vam »stari« veteran z ranami v imenu mladine — takrat zopet tržaške učiteljske mladine. Nekaj novega bo to, kaj ne?

V prvo, »veteran z ranami«, ugovarjam, da bi v vas bivala stanovska zavednost. Dokažem takoj! Žal vam je, da se je »onim možem« v sežanskem okraju izrekla potom Sežanskega učiteljskega društva ona — prijaznost, češ, »oni možje so svoj sklep na nekak način utemeljili«. Seveda so ga, samo škoda, da se niste o tem »načinu« bolj informirali! Vendar tega od vas nihče ne zahteva, pač pa bi se vi, gospod »veteran z ranami«, morali informirati o vzrokih, ki so provzročili ono famozno resolucijo Sež. učiteljskega društva, preden ste napisali članek v »Učit. Tovarišu« 6. februarja, ker to je zahtevala vaša stanovska zavednost. **Vam pa je za vzroke sežanskih kolegov manj negoli za one »šoli naklonjenih mož«, glavno je vam sedaj — one može prepričati itd., pa je rešena domovina.** V drugo vam »veteran z ranami« odrekam vsak čut kolegialnosti, vsako smisel za solidarnost, vsako zavest skupnosti. Dokažem! Vam ona resolucija Sež. učiteljskega društva — bogve iz kakšnih povodov — ni prav. Zato — naj se linča predlagatelja, t. j. tovariša Hreščaka. Najpogumnejšega v društvu hočete vreči iz društva, zato da bodo njegovi sovražniki triumfirali tem lažje čez njega! Veste li vi — čuden »veteran«, da resolucija, ki jo ogromna večina društva sprejme, ni več zasebno mnenje predlagatelja, temveč javna sodba društva, za katero sodbo društvo, ki ima količjak časti, do skrajnega odgovarja! Veste li to? Ne vemo, v kakšnih družtvih ste si vi hladili svoje »rane«, ali da do tega primitivnega socialnega nazora še niste prišli, temu se pa upravičeno čudimo. In še kako! Sežansko učiteljsko društvo — četudi (po vašem) manj delavno od goriškega — pa je v tem slučaju popolnoma v svesti si svoje odgovornosti napram učiteljskemu kakor tudi javnosti glede vprašanja solidarnosti. Preklicati, izdati tovariša — g. »veteran z ranami«, tega mladina ne pozna. Mi stojimo in pademo skupno! **Za kar sem glasoval, to je toliko, kolikor bi sam predlagal.** In slednjč bo menda možatost res pribežala le k mladini?

V tretjič vam, g. »veteran z ranami«, odrekam vsako pojmovanje o »delu«. Pravič: »Delo nas reši, ne pa puble fraze.« Delo je dvojno, telesno in duševno. Če ste vi, g. »veteran« — učitelj, odgovorite, kakor ste po večini dosedaj v šoli »delali«! Z motiko? Ne. Tedaj duševno. Aha, tedaj so tudi »besede« nekako delo? Da ali ne? Ako, ne, obesite »šolmaštrijo« na klin. Tedaj so tudi »akademične razprave« »predavanja« in sledeče jim »debate« delo, in sicer duševno delo. In to delo, če bo prav uvedeno, nas bo tudi rešilo. O tem smo tudi tržaški mladi tovariši prepričani.

V četrtič vam, g. »veteran z ranami«, odrekam vsako širje politično obzorje.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Dokažem! Vsa vaša politična modrost stremi za tem, da naj učitelji tej ali oni stranki — v »črevo lezejo«. Malce »brez rokavic«, ki so vam toli pri srcu, ali odkrito povedano. Ta politika je politika breznačelnježev. »Simpatije« si moramo iskati, v snu moramo še trepetati, da zaradi slabe prebave tega ali onega »rodoljuba« izgubimo težko pridobljene »simpatije«, ki se ponajveč reducirajo na milosten odzdrav in na pritrevanje »blagohotnega uvaževanja«. Ugovarjamo tej politiki — mi mladi! **Mi ne iščemo simpatij, mi iščemo moči; vemo, kje jo bomo našli — v narodu, preprostemu narodu namreč:** Odklanjati moramo vaše nasvete, g. »veteran«, mi korakamo v novi dobi novim idealom nasproti v trdni veri, da jih »dosežemo«, ne ozirajo se na kritike »veteranov«, in simpatije »krčmarjev« in »boutique« sploh. **In v tem korakanju vidimo, svoje delo in svoj spas;** ne vidimo pa tega, kar hočete vi »veterani« videti, namreč — namen razrušiti Zavezo. **Zaveza bo nam vsebina!** V prvi vrsti pa hočemo, da nas, dokler smo člani Zaveze, traktirate kakor — zaveznike! **Proti drugačnemu ravnanju ugovarjamo mi mladi!**

Toliko za danes, v začetku »burnega« leta 1914., ali slednje besede niso še izgovorjene. Per aspera ad astra! Po duševnih bojih do jasnosti. Najdite svojo pot, vam kličejo, vam — slov. učiteljskemu. Da so dosedanje poti bile v vsakem oziru prave — temu ugovarjamo mi mladi!

Trst 9. februarja 1914.

F. Kleinmayr.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor v četrtek, dne 5. februarja t. l., ob 11. uri dopoldne v ormoški okoliški šoli. Predsednik tov. Rajšp konstatira sklepčnost in otvori zborovanje. V uvodnih besedah omenja o uspehih v zadobitvi in porazdelitvi draginske doklade, kar vse je delo vsega organiziranega štajerskega učiteljskega društva. Nadalje pojasnjuje o sedanjem stanju regulacijskega vprašanja in o novih potih v njega dosego. Vendar nam ni mogel že sedaj o tej stvari podati še nič definitivnega, velikoveč bo, kakor doslej, skrb Lehrerbunda, da zvodi regulacijo do definitivnega konca. K sklepu nam je še povedal zanimiv dogodek, iz katerega smo posneli, da nam tudi državni uradniki niso naklonjeni, temveč da si vedno iščimo in najdemo oporo v nas samih. Svojo odsotnost so opravičili: Kosi, Canjko, Bezjak, Vaupotič, Valentinčič, Muzek, Gabršček, Lebar (ozeblina), Košar B. in Potrato. Po prečitju zapisnika zadnjega zborovanja se na predlog tov. Šijanca otvori takoj debata o proslavitvi 40letnega obstanka Orm. učiteljskega društva. Sklene se, sklopiti naše slavje z onim ormoške Čitalnice, ki dne 14. junija t. l. slavi svojo tridesetletnico. Na programu je: slavnostni govor, pevске in muzikalne točke, banket in popoldne korporativna udeležba pri Čitalniški slavnosti. Velikonedeljskemu, humskemu in ormoškemu učiteljskemu se izreče priznanje in zahvala za dosedanj trud in skrb za našo veselico. Ker so s tem, da ne priredimo veselice na lastne stroške, društvu in tudi posameznim članom prihranjeni precejšnji izdatki, se sklene soglasno, da plača vsak ud, po eno krono v obrambni sklad.

Tov. Šijanec interpelira nadalje tov. predsednika kot slovenskega odbornika štajerskega Lehrerbunda, zakaj se njega publikacije izdajajo v samonemškem jeziku in v nemških časnikih? Tov. Rajšp obljubi, da bo na pristojnem mestu povprašal in spravlil vprašanje na odborovi seji Lehrerbunda na razgovor. Prvo besedo o tem bo pa izpregovorila Zveza. Izmed dopisov je omeniti zahvalo dež. nadzornika g. P. Končnika in tov. Štrenkla na čestitko k štiridesetletnemu članstvu našega društva. Tt. Pinterič in Šijanec se izvolita za revizorja »Posl. reda« Zaveze. Oziraje se na dopis na zastopnika ljutomerskega učiteljskega v ondotnem okr. š. svetu, tov. Robiča, v 42. števil. »U. T.«, konstatira tov. predsednik, da mu ni mogoče dognati dopisnika dotične notice; vobče smo bili mnenja, da je bil tisti članek tukajšnjemu učiteljskemu — podvržen.

Iz poročila v tajništvu visoko rutiniranega tov. Rosine posnamemo, da ima društvo 49 udov: 39 rednih, 5 izrednih in 5 častnih. Od 54 v okraju uslužbenih učnih oseb je 6 nemških, 48 pa slovenskih; od teh je 42 včlanjenih, 6 jih stoji izven društva. Društvo je imelo 4 zborovanja in 5 predavanj ter dve odborovi seji. Društvo je koncentriralo svoja stremeljenja izvečine na definitivno rešitev vprašanja o učiteljskih plačah. Po delegatih je bilo društvo zastopano pri Zvezinih in Zvezinili zborovanjih.

Iz poročila v blagajništvu jako izvedenega tov. Šalmuna smo slišali, da se mu je posrečilo desolatno stanje naše blagajne povzdigniti na več kot 100 srebrnjakov gotovine; o, to je naš finančni geni!

Tri dame, in sicer gospe Trstenjakova, Pinteričeva in Šijančeva so račune pregledale in jih našle v popolnem redu. Tudi njemu se tov. predsednik zahvali za trud in požrtvovalnost.

O sanaciji naših slovenskih listov poroča tov. Rosina, ki pride do sklepa, da bi pač bilo najbolje, če si vsak učitelj naroči vse tri liste, ali pa, da si naročuje učiteljsko ene šole skupno. O tem, kar bo v tem oziru učiteljsko ukrenilo, se bo na prihodnjem zborovanju meseca maja osebno informiral.

Stanovski davek od draginske doklade po 2 kroni je plačalo vseh 10 šol ormoškega okraja; Zveza dobi 48 K, t. j. kolikor je vseh slovenskih učnih oseb., 10 kron se nakloni mariborskim učiteljskikom za knjižnico. (Učiteljskikom bi morali vsako leto objaviti v »Učit. Tovarišu« račun o svojem hiševanju; opomba poročevalca.)

Kot novi ud pristopi društvu tov. Megla Olga od Sv. Lenarta. Kot član zopet vstopi tov. Vertot. Na predlog tov. Žolnirja se izvoli dosedanji odbor z vzklikom nanovo. Istemu tovarišu se poveri naloga, da predloži na prihodnji uradni konferenci načrt, po katerem bi se od nekdanjega nadučitelja pri Sv. Bolfenku Fr. Rakuša izdala knjiga »Domoznanstvo ormoškega okraja« pregledala, popravila in pomnožila.

Soglasno je bil sprejet predlog tov. Porekarja, da se naš štiridesetletni član S. Štrenkl imenuje častnim članom našega društva.

Kot delegata k Zvezinemu zborovanju v Mariboru se izvolita tt. Porekar in Pinterič. — Tov. Žolnir je za to, da bi naj v času, ko bo zboroval štajerski deželni zbor, priredilo vse štajersko učiteljsko manifestacijski shod v Gradcu, ki bi naj dokumentiral, da s polovičarstvom nismo zadovoljni. T. Rajšp obljubi stvar izprožiti pri Zvezi in Bundu.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. februarja t. l. v Gornjem gradu. Predsednik Kelc pozdravi v pičlem številu navzoče društvenike, zopetno omenjajoč, da bi uživali vsi, trpeli pa samo nekaterniki. Kakor se obžaluje povsod, je tudi pri nas to žalostna prikazen, da se vidijo in vsakem zborovanju skoraj vedno enoisti obrazi. Bo li po pridobitvi doklad postalo tudi v tem oziru kaj bolje? — Dotičnemu bivšemu društvniku, ki je na neki okrožnici opomnil »sik!!!!!!« bdi omenjeno, da je lahko ud Zveze. — Po prečitju in odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja se preide k dopisom Zaveze, o katerih se je na predlog predsednikov z ozirom na okrožnico z dne 11. januarja t. l., št. 177, sklenilo sledeče: »Ker ministrstvo za bogoslovje in nauk naredbenim potom zahteva, naj bi se pri šolskem pouku zanimalo mladino za mornarstvo in njegov pomen za državo v gospodarskem in kulturnem oziru, se nudi letos jugosl. avstrijskemu učiteljskemu o zborovanju Zaveze v Pulju najlepša prilika, da vsak udeleženec prouči mornarstvo natančneje, o čemer bi obravnavali pri domačih družtvih in naših listih. Vodstvo Zaveze se tedaj naproša, da si pridobi za navedeno zborovanje predavatelja vezčaka, ki bi po možnosti obravnaval o razvoju, ustroju in velikem pomenu mornarstva za razvijajoče se Jugoslovanstvo vobče in za Slovence še posebej. Z ozirom na okrožnico z dne 11. jan. t. l., št. 176., se je sklenilo naročiti »Popotnika« za okrajno društvo in okrajno učiteljsko knjižnico ter poplačati ves dosedanji dolg. Priporoča se vsem učiteljskim osebam tega okraja, da si naroče »Učiteljskega Tovariša«, kar bo po prejetju doklad tem bolj omogočeno.